

ความสำคัญของการแนะแนวการศึกษา

สุรียา ช้องเสนาะ
วิทยากรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัย วิชาการศึกษา วันที่ 30 พฤศจิกายน 2515 ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการแนะแนว ที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการศึกษา และการประกอบอาชีพได้ อย่างเหมาะสมกับตนเอง ซึ่งใจความสำคัญของพระบรมราโชวาทมีดังต่อไปนี้ “ขณะนี้รู้สึกกันทั่วไปว่า มีปัญหาเยาวชนในบ้านเมืองมากขึ้น เนื่องจากเหตุการณ์หลายกระแสความจริงเยาวชนมิได้ต้องการที่จะทำใ้ ยุ่งยากแต่อย่างใด แต่โดยเหตุที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร และขาดที่พึ่ง ขาดผู้ที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม เขาจึงต้องกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาแก่สังคม เป็นหน้าที่ของท่าน ทั้งหลาย ผู้เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่ต้องช่วยเหลือเขาด้วยหลักวิชาและความสามารถ ทุกคนได้เรียนวิชาการแนะแนวมาแล้ว ควรจะได้นำหลักการมาปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนได้รับประโยชน์ อันแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะแนวความประพฤติ และจิตใจซึ่งสำคัญมาก ขอให้เพียรพยายามปลูกฝัง ความรู้ ความคิดที่ปราศจากโทษให้แก่เขาโดยเสมอหน้า แนะนำอบรมด้วยเหตุผลและด้วยความจริงใจ ประกอบด้วยความเมตตาปราณี สงเคราะห์และนำพาไปสู่ทางที่ถูกที่เจริญ เยาวชนก็จะเกิดมีความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะทำความดี เพื่อจัดให้มีอนาคตที่มั่นคง แจ่มใสในวันข้างหน้า...”

จากรายงานที่เยาวชนโครงการยุวโฆษกเข้าพบ พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2559 พบประเด็นที่น่าสนใจคือเด็กและเยาวชนไทยยังขาด ความรู้ความเข้าใจว่าเมื่อเรียนจบไปแล้วจะทำงานหรือประกอบอาชีพอะไร ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้จุดประเด็น ต่อครูแนะแนวที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งอาจจะต้องขอความร่วมมือภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการ เป็นครูแนะแนว ส่วนการจะปรับปรุงเรื่องของครูแนะแนวทั้งระบบหรือไม่นั้น ต้องดูในรายละเอียดก่อน โดยมี แนวคิดที่อาจจะต้องปรับปรุงระบบครูแนะแนว ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา (“ดาว์พงษ์” เล็งยกเครื่องระบบแนะแนว หลังยุวโฆษกสะท้อนเด็กไทยไม่รู้จะทำงานอะไรหลังจบ,2559)

นอกจากนี้ องค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เปิดเผย 10 อาชีพ ที่ขาดแคลนโดยอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ได้แก่ 1) นักคิดค้นยา หรือนักเคมีประยุกต์ 2) นักธรณีวิทยาปิโตรเลียม 3) นักวิทยาศาสตร์ด้านอาหาร 4) นักวิทยาศาสตร์ด้านเครื่องสำอาง 5) นักนิติวิทยาศาสตร์ 6) นักปรับปรุงพันธุ์พืช 7) นักออกแบบ ผลิตภัณฑ์ 8) วิศวกรชีวการแพทย์ 9) นักพัฒนาซอฟต์แวร์ และ 10) นักออกแบบและสร้างภาพเคลื่อนไหว

โดยมีสาเหตุจากการที่คนไทยไม่ทราบว่ามีอาชีพแบบนี้ด้วย (เผย “10 อาชีพวิทยาศาสตร์” ประเทศไทยขาดแคลนหนัก ถึงขั้นนำเข้าจากต่างประเทศ, 2559)

นอกจากนี้จากการสำรวจอาชีพในฝันของเด็กไทยที่มีอายุระหว่าง 7-14 ปี ในเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2558 โดยกลุ่มบริษัทอเด็คโก้ประเทศไทย พบว่าอันดับหนึ่งคืออาชีพแพทย์ รองลงมาคือ นักกีฬา เซฟ วิศวกร โดยอาชีพนักกีฬา และเซฟ เป็นอาชีพในฝันใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีความรักความชอบในสิ่งที่ทำ เป็นพื้นฐาน หากมีความรักและมุ่งมั่นตั้งใจทำอะไรก็ตาม สามารถจะพัฒนากลายเป็นอาชีพได้ (ผลสำรวจอาชีพในฝันเด็กไทยปี 2559, 2558,) และจากเว็บไซต์ Dek-D.com ได้เปิดเผย 10 อาชีพในฝันของเด็กมัธยมศึกษาที่ไม่ตรงใจกับพ่อแม่ ได้แก่ 1) ดารา/นักแสดง 2) นักร้อง 3) นักธุรกิจ 4) จิตรกร/นักวาด/ศิลปิน 5) นักเขียน 6) Blogger (สร้างบล็อกส่วนตัวในลักษณะการให้เข้าพื้นที่ในเว็บไซต์) 7) ฟรีตี้ 8) นักแข่ง 9) นักกีฬา 10) แอร์โฮสเตส/สจ๊วต ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของความต้องการของเยาวชนไทย อันเป็นสิ่งจำเป็นที่การแนะแนวจะต้องมีส่วนสำคัญ ที่จะช่วยให้เด็กได้เดินตามฝันหรือแนะนำสิ่งที่ถูกต้องถูกทาง ต่อไป

ปัญหาที่สำคัญของการแนะแนว จากการเสวนาวิชาการนานาชาติด้านการศึกษารั้งที่ 6 เรื่อง “การปฏิรูประบบแนะแนว : ประสบการณ์จากต่างประเทศ” โดยซาโตโกะ ยาโนะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษายุเนสโกประเทศไทย พบการแนะแนวมีปัญหาที่สำคัญดังนี้

1. คุณภาพของครูแนะแนวที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ
2. ก้าวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการตลาดแรงงาน
3. การที่ครูแนะแนวถูกแยกการทำงานอย่างโดดเดี่ยวจึงขาดการประสานงานกับครูรายวิชาอื่น ๆ
4. จำนวนครูแนะแนวมีจำนวนไม่เพียงพอ
5. ขาดการประสานงานเรื่องแนะแนวระหว่างโรงเรียนกับสถานประกอบการในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ

และในการเสวนาครั้งนี้ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

- โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะเตรียมความพร้อมในการจัดการแนะแนวด้านอาชีพ โดยถือเป็นระเบียบของทุกโรงเรียน

- มีการกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังได้เสนอข้อมูลที่สะท้อนถึงสถานการณ์การตกงานของแรงงานรุ่นใหม่ เนื่องจากคุณสมบัติหรือทักษะอาจไม่ตรงตามความต้องการของตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ความต้องการของตลาดแนวโน้มของประชากรโลกและความสำคัญของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผู้เรียนที่จะจบไปเป็นแรงงานนั้น ขาดผู้แนะนำอย่างเหมาะสมกับการเลือกอาชีพในอนาคต

วิภา เกตุเทพา ครูแนะแนวโรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในฐานะประธานครูแนะแนว กรุงเทพมหานคร สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงสถานการณ์การแนะแนวการศึกษาว่า ขณะนี้ประเทศไทยกำลังขาดแคลนครูแนะแนวทั้งจำนวนและคุณภาพ โดยพบ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขาดครูแนะแนวดังนี้

1. ความเชื่อผิด ๆ ที่คิดว่าครูทุกคนคือ ครูแนะแนว
2. การไม่ให้ความสำคัญต่อการบรรจุครูแนะแนวที่มีคุณสมบัติหรือคุณวุฒิโดยตรง แต่กลับไปให้ความสำคัญกับการบรรจุครูในสาขาวิชาอื่น ๆ
3. ไม่มีมาตรการในการกำหนดสัดส่วนครูแนะแนวต่อจำนวนนักเรียน
4. สถาบันผลิตครู เลิกผลิตครูแนะแนวหรือผลิตน้อยลง เพราะไม่มีงานหรืออาชีพรองรับ
5. การแก้ไขปัญหาโดยการให้เรียนวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวคู่กับวิชาอื่น ทำให้ความเข้มข้นของวิชาแนะแนวน้อยลง

นอกจากนี้ยังได้แนะนำลักษณะของครูแนะแนวที่ดีคือจะต้องทำให้เด็กรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถวางแผนการศึกษาด้านอาชีพและสังคมได้ อีกทั้งทำให้เด็กปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงขอเสนอแนะแนวคิดในการปฏิรูปการบริหารจัดการแนะแนวดังนี้

1. การกำหนดให้มีหน่วยงานแนะแนวในทุกโรงเรียน
2. กำหนดเกณฑ์สัดส่วนครูแนะแนวต่อนักเรียนอย่างน้อย 1:500 คน
3. กำหนดมาตรฐานการแนะแนว ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณภาพการดำเนินงานแนะแนว และด้านคุณภาพการบริหารจัดการแนะแนว
4. เร่งพัฒนาคุณภาพครูแนะแนวที่มีอยู่แล้ว ซึ่งปัจจุบันในกรุงเทพมหานครมีจำนวนครูแนะแนวประมาณ 200 คนเท่านั้น
5. ประสานสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตครูแนะแนวรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพ
6. เร่งพัฒนาเครื่องมือมาตรฐาน สื่อ นวัตกรรมทางการแนะแนวที่ทันสมัย

วิศุทธิ์ คณิตกุลเศรษฐ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 จากเครือข่ายยุวทัศน์ กล่าวไว้ว่า เคยมีคำถามว่าครูแนะแนวคืออะไร แต่เมื่อมีโอกาสได้เรียนกับอาจารย์วิภา เกตุเทพา ทำให้ทราบถึงความสำคัญของการแนะแนว โดยเฉพาะเวลานี้ประเทศไทยกำลังก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เราเรียนภาษาอังกฤษเพื่อรองรับ AEC ดังนั้นการให้ครูคณิตศาสตร์และครูวิทยาศาสตร์มาเรียนวิชาแนะแนว เพื่อปรับทัศนคติความเข้าใจของครูผู้สอนเพื่อใช้ในการสื่อสารพูดคุยกับเด็กให้มีความเข้าใจมากขึ้นรวมทั้งสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับ AEC ในวิชาต่าง ๆ ก็จะเป็นสิ่งที่ดีมาก เนื่องจากครูไม่สามารถเข้าถึงเด็กที่มีปัญหาในห้องเรียน ปัญหาครอบครัว ได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นครูที่เหมาะสมเป็นที่พึ่งให้คำแนะนำแก่เด็กได้ดีที่สุดคือครูแนะแนว (ครูแนะแนวมีอาชีพ. 2557)

บทสรุปและข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาวิชานโยบายเป็นเพียงวิชาหนึ่งที่ถูกรรจไว้ในตารางการเรียนการสอนในระบบการศึกษาไทยเท่านั้น ครูและแอมมิได้มีบทบาทในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แอมแนวแนวทางการศึกษาและแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคตให้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นหากจะให้วิชาแอมแนวเป็นวิชาที่สามารถแอมแนวชี้แนะแนวทางในการศึกษาของเด็กนักเรียนได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพแล้ว จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นกลไกสำคัญ คือ ครูและแอม จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาความรู้ทั้งในด้านหลักวิชาการและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการนำมาเป็นแนวทางให้คำแนะนำแนวทางการศึกษาแก่เด็กนักเรียนได้อย่างแท้จริง และอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นครูและแอมจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญไม่แพ้กันนั่นคือ ความประสงค์ของเด็กนักเรียน ซึ่งต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละรายและทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้ถึงแนวทางที่จะใช้ความสามารถตามความถนัดและความสนใจได้อย่างเป็นประโยชน์และถูกต้อง ไม่ใช่การมุ่งเรียนเพื่อการแข่งขัน ค่านิยมหรือความคาดหวังของผู้ปกครองจนเดินหลงทาง

บรรณานุกรม

ครูแนะแนวมืออาชีพ. (16 มกราคม 2557) สืบค้น 13 มกราคม 2559 จาก

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=35416&Key=hotnews>

"ดาวพงษ์" เลี่ยงยกเครื่องระบบแนะแนว หลังยูวโฆษกสะท้อนเด็กไทยไม่รู้จะทำงานอะไรหลังจบ.

(11 มกราคม 2559) สืบค้น 13 มกราคม 2559 จาก

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1452498163

ผลสำรวจอาชีพในฝันเด็กไทย ปี 2559. (4 มกราคม 2559) สืบค้น 14 มกราคม 2559 จาก

<http://www.adecco.co.th/jobs/adecco-knowledge-center-detail.aspx?id=1674&c=8>

เผย"10 อาชีพวิทยาศาสตร์" ประเทศไทยขาดแคลนหนัก ถึงขั้นนำเข้าจากต่างประเทศ.

(12 มกราคม 2559) สืบค้น 14 มกราคม 2559 จาก

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1452573444

สำนักงานส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. (2559) พระบรมราโชวาทด้านการศึกษา.

สืบค้น 13 มกราคม 2559 จาก

http://www.identity.opm.go.th/identity/king/show_content.asp?type_qry=04&king_code_qry=01&king_type_qry=1&lang=thai&cont_type=speech&menu_code=00000006

10 อาชีพในฝันของเด็กมัธยมฯ ที่ไม่ตรงใจพ่อแม่!! (23 เมษายน 2558) สืบค้น 14 มกราคม 2559

จาก <http://www.dek-d.com/education/36963/>